

Vestnik.

Učiteljstvo ljubljanske okolice naj se zbere v nedeljo, dne 24. t. m., ob 10. uri dopoldne pri Štruklju v Ljubljani.

Shod samcev-učiteljev in učiteljic v Ljubljani bo združen z občnim zborom »Deželnega slovenskega učiteljskega društva,« ki se vrši — kakor smo že naznanili — dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Narodnem domu«.

Klerikalna hudobija. Klerikalni medvodski župan Smovc je tožil pri okrajnem sodišču v Škofji Loki tovariša Grmka, češ, da do krvi pretepava otroke. Obravnava je dokazala, da se oče župan laže. Zato je bil tovariš Grmek oproščen, a očetu županu se je pobesil nos doli do brade.

Vzor šolskega poslopja je deška ljudska šola v naprednem Novem mestu na Dolenjskem. Kakšno je to šolsko poslopje, je razvidno iz dopisa c. kr. okrajnega šolskega sveta, ki ga je poslal letos meseca aprila krajnemu šolskemu svetu v Novem mestu. Ta uničujoča kritika uradnega značaja govori doslovno: »Iz vsakoletnega poročila c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o mestni deški šoli je razvidno, da prostori, v katerih je šola nastanjena, nikakor ne zadostujejo, da so tako tesni in slabi, da bi se morali (Čujte) iz zdravstvenih ozirov zapreti — so vsramoto naprednemu mestu. Vsaka kmetiška občina ima boljše šolske prostore nego mesto Rudolfovo, tako da se celo okoliške občine, ki zidajo nove šole, izpodtikajo nad slabimi šolskimi prostori v Rudolfovem. Skrajni čas je, da si Rudolfovo, ki vendar hvalevredno napreduje v vseh drugih delih, zida šolsko poslopje, ki bo ustrezalo vsem predpisom. Krajni šolski svet se vabi, da dogovorno z mestnim starešinstvom vzame šolsko vprašanje čim preje v pretres, ter da o tozadevnih ukrepih sporoči tu sem do konca junija t. l.« — Ni nam znano, ali in kaj je odgovoril krajni šolski svet, a sramotno je vsekakor, da je na Slovenskem mesto, metropola Dolenjske, ki trpi take razmere!

»Freie Lehrerstimme« priobčuje v zadnji številki posnetek našega članka, ki smo ga priobčili o štafaži učiteljstva po Krasu. V drugem članku govori isti list o famozni »regulaciji« plač kranjskega učiteljstva in dostavlja končno, da »steht zu erwarten, daß sich die tapfere krainische Lehrerschaft bald eine bessere (Regulierung) erkämpft.« In tako bol!

Šolska veselica v Kamniku se je vršila, kakor smo omenili že zadnjič, dne 10. t. m. v prostorih ondotnega kopališča. Uprizorili so »Letne čase«, ki jih je v take namene priredil tovariš A. Kosi v Središču. Otroci so pod vodstvom tovariša E. Adamiča izvajali vse točke — pevske kakor deklamovanje — tako izborna, da je bilo občinstvo, ki se ga je kar trlo, očarano. Nekateri sobili ginjeni. do solz Med posameznimi letnimi časi je sviral ondotni salonski orkester brezplačno, a imenitno, in tako dal pevski veselici šele popoln efekt. Šaljivi prizor »Urban iz Ribnice« je izvabil obilo smeha. Učenčev zahvalni govor je pazopet občinstvo poslušalo z zadovoljnostjo. Nekaj gospodov »Miklavževega odbora« je v kratkem času pri raznih dobrotnikih in trgovskih tvrdkah nabralo 800 K ter nabavilo zanje nad 100 otrokom deloma zimsko obleko, deloma obuvalo. Te darove in pa pecivo, ki so ga po inicijativi pokroviteljice g. baronice Schönbergerjeve darovale nekatere dame, so razdelile dame po uprizoritvi »Ribničana«. Občinstvo je bilo s to veselico tako zadovoljno in tako hvaležno, da je kar ni moglo prehvaliti; zato se je ob zvokih neumornega salonskega orkestra pozabavalo še nekaj ur. Zopet je šola pokazala, da stopa zavedno učiteljstvo na dan!

Ali je to pošteno? Dunajsko učiteljstvo je plačalo v drugi polovici letošnjega leta za knjižnice 250.000 K. Dunajska komuna pa ni vse leto 1905. plačala za knjižnice več nego 5000 K. Kam je šlo tistih 20.000 K? Ali je taka poštenost pobožnih krščanskih socialistov? Zakaj tega ne pove »Slovenec«?

Razgled po šolskem svetu.

— Za svobodo šole! Na 421. strani smo omenili, da je dne 15. novembra glasoval na Dunaju katoliški šulferajn. Na tem shodu so udrihali seveda tudi po moderni šoli, zakaj stara želja klerikalcev je ta, da bi gospodovali v prvi vrsti v šoli, dobro vedoč, kako moč jim daje šola, ustrojena po njihovih nazorih. Proti temu je sklicalo društvo »Freie Schule« shod, ki je bil dobro obiskan in na katerem so energično protestovali proti nakanam klerikalcev do šole. Na ta shod je prišlo več poslancev, vseučiliških profesorjev in drugih odličnih oseb. Predsednik društva, dvorni svetnik Hock, je pozdravil shod ter v svojem govoru poudarjal, da pod naslovom »vera« propagirajo klerikalci edinole golo gospodstvo duhovske kaste nad šolo. Vseučilišni profesor Meyer-Lübke je poudarjal, da je smoter nasprotnikov zopetna pridobitev šole za klerikalizem, namen zburjočih pa je osvoboditev od klerikalizma. Poleg raznih drugih je najznamenitejši govor poslanca Schuhmeierja. Rekel je: »Na katoliškem shodu so mnogo govorili proti svobodni šoli. — Kar se tiče katoliškega shoda in klerikalizma, je vsakemu mislečemu človeku že zdavnaj jasno, da je med kristijanstvom in klerikalizmom strašanska razlika. Kamorkoli pogledamo, vidimo vedno le za klerikalizmom goli, nikdar čisti »gšeft«. Na Dunaju na borzi sklepajo boljše in čistejše posle, nego so bili sklenjeni na zadnjem katoliškem shodu. Govorili so dosti o veri in nje nrvstvenem vplivu, o ljubezni do bližnjega, ki jo daje klerikalna vzgoja, ko so pa prišli ti možje na »Ring«, so izkričali svoje kristijanstvo v noč s klicem: Doli z Židi! To je omika in ljubezen do bližnjega udeležencev katoliškega shoda. Ali so pozabili ti gospodje, da je bil Kristus tudi Žid, in da njihov splošni klic obsega tudi tega: Doli z Jezusom, doli s sinom židovskega tesarja iz Nazareta! Pri njih ne stoji v ospredju kristijanstvo, marveč denar. Poglejte v sveto pismo! Kaj je delal Kristus? Slepim je dal vid, hromi so shodili, mrliče je zbujal v življenje. Vse to je točno zapisano v svetem pismu, ali nikjer ne najdeš zapisane kake takse za štolo! Ako hočete imeti dandanašnji kakole malenkost od njih, ki se izdajajo za namestnike Kristusove, odprite najprvo roko, in šele, če imajo »nasledniki Kristusa« polno roko denarja, dobite za to polno roko kristijanstva! Celo svetemu očetu se je že pripetilo, da so mu bili ukradeni milijoni iz blagajnice ter zaigrani na borzi, vkljub temu, da so okoli njega le prav pobožni ljudje. To tudi ne dokazuje njihove trditve, da je klerikalna vzgoja najboljša, ki dela iz ljudi angele, kakor bi radi o tem pripričali občinstvo. Jaz pravim: značajan učitelj zmora več nego 10 hinavskih kutarjev. Mi vemo čisto natančno, da ni nobena reč pripravnejša zastrupiti duše otrok kakor klerikalizem. Zavarujemo se proti temu, da ljudje, ki po poklicu morajo ostati brez otrok ter ne vedo, kako se mora otroke vzgajati, razpolagajo z deco ljudstva ter postavljajo za temelj stavek: da je pravica farštva pred pravico staršev. Mi smo tolerantni ljudje. Vzgojajte svoje otroke — pardon, otroke onih, ki jih vam mečejo v naročje — kakor hočete, mi vam puščamo popolno svobodo. Ali tudi mi drugi si varujemo svobodo, vzgajati svoje otroke v verskem pogledu tako, kakor hočemo mi. Zato pozdravljamo tudi delavci društvo »Svobodna šola« z veseljem, ker brani to pravico staršev ter hoče ustvariti res svobodno šolo. Zaradi tega zaključujem: Kjer je klerikalizem najpredrznější, tam naj bo v prvi bližini svobodna šola. — Resolucija, ki so jo sprejeli soglasno ob viharnem odobravanju, se glasi: »Protestujemo najodločneje proti zahtevi po premembri državnega šolskega zakona, izrečeni na katoliškem shodu, v tako imenovanem »katoliškem« duhu, in enako proti tam izraženim stremljenjem javne šole upravnim potom, kakor se glasi izraz, »prekristjaniti«; to je: proti jasnemu besedilu naših državnih temeljnih zakonov izročiti jo gopodstvu katoliške hierarhije. Zahtevamo od zakonodajcev in vlade točne izvršitve nam svetih temeljnih podlag: Prostost vesti in enakopravnost konfesij tudi na šolskem polju. Zavarujemo se pa tudi proti temu, da bi se nas zaradi tega smatralo za sovražnike ali neprijatelje kristijanov. Izjavljamo pa, da hočemo z vsemi dovoljenimi sredstvi braniti šolo pred klerikalno gospodstvaželnostjo.«